

ISAAC-NF congres “Communicatie in een nieuw perspectief”

Kern- en randvocabulaire: definities en wetenschappelijk onderzoek

dr. Stijn Deckers
Voorzitter ISAAC-NF

isaac-nf

Woordenschatselectie in OC

- Toegang tot woordenschat die de communicatieve en taalontwikkeling ondersteunt en toelaat
- Recent onderzoek: taalontwikkeling bij verschillende doelgroepen met verstandelijke of meervoudige beperking vergelijkbaar en vertraagd, maar niet per definitie afwijkend
- Wat kunnen we leren van onderzoek: evidence-based werken aan woordenschatselectie

Kernvocabulaire / kernwoordenschat (1)

- Talen hebben tienduizenden woorden
- Volwassenen hebben vaak een vocabulaire van 10.000 – 12.000 woorden
- Verschillende studies: relatief kleine set woorden = 80% van het aantal woorden dat wij gebruiken (Sachse & Boenisch, 2013; Witkowski & Baker, 2012)
 - Kernvocabulaire
- Andere 20% noemen we randvocabulaire

Definitie kernvocabulaire

Woorden die consistent gebruikt worden ongeacht de gebruiker, de communicatie-partner, de setting waarin gecommuniceerd wordt en het gespreksonderwerp

(Balandin & Iacono, 1999; Banajee et al., 2003; Cross, Baker, Klotz & Badman, 1997; Heim, Jonker, Koerselman & Veen, 2003, in Meihuizen, de Regt, De Moor & Mulders, 2003)

Kernvocabulaire / kernwoordenschat (2)

- Kernvocabulaire bestaat voornamelijk uit functiewoorden
- Op non-tech OC of technische COH zien we in de praktijk toch vaak nog veel zelfstandige naamwoorden
- Randvocabulaire (inhoudswoorden) is de woordenschat die afhankelijk is van individuele interesses van de persoon en zijn over het algemeen situatie- en topic specifiek (Heim et al., 2003)
- Toegang tot voornamelijk randvocabulaire of snelzinnen stimuleert niet
- Toegang tot combinatie kern- en randvocabulaire stimuleert mogelijkheden voor modelleren!

De woordenschat van peuters

- **Banajee, DiCarlo & Stricklin (2003)**
- **Deelnemers**
 - 50 peuters
 - 34 meisjes, 16 jongens
 - Mean Length of Utterance = 2 – 3
 - Vrije spel met andere kinderen en eetsituatie met leerkracht. Op drie dagen opgenomen.

Frequentie van woordgebruik

<u>Words</u>	<u>Percentage</u>
I	9.5
No	8.5
Yes/yea	7.6
my	5.8
the	5.2
want	5.0
is	4.9
it	4.9
that	4.9
a	4.6
go	4.4
mine	3.8
you	3.2
what	3.1
on	2.8
in	2.7
here	2.7
more	2.6
out	2.4
off	2.3
some	2.3
help	2.1
all done/finished	<u>1.0</u>
	96.3%

23 kernwoorden besloegen 96,3% van het totaal aantal woorden gebruikt door peuters in deze studie (Banajee et al., 2003).

Review van de literatuur: Van Tilborg en Deckers (2016)

- Met name in het Engels, Spaans en Duits, géén voor het Nederlands
- Kernvocabulaire o.b.v. gesproken taalsamples voor verschillende doelgroepen.
- Ook: TOS, meertaligheid, autisme.

Nederlands onderzoek naar kernvocabulaire

- Samenwerking Fontys Paramedische Hogeschool, Radboud Universiteit Nijmegen en ISAAC-NF
- Onderzoek bij 50 peuters, 36 kleuters (zich normaal ontwikkelend)
- Onderzoek bij Downsyndroom
- Onderzoek bij tieners en volwassenen met een verstandelijke beperking

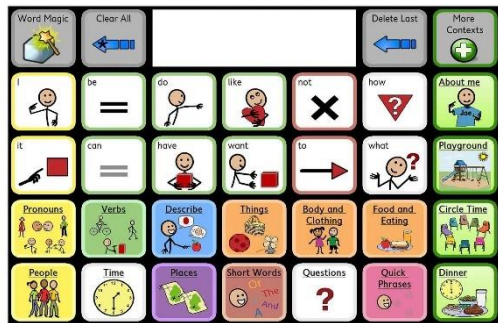
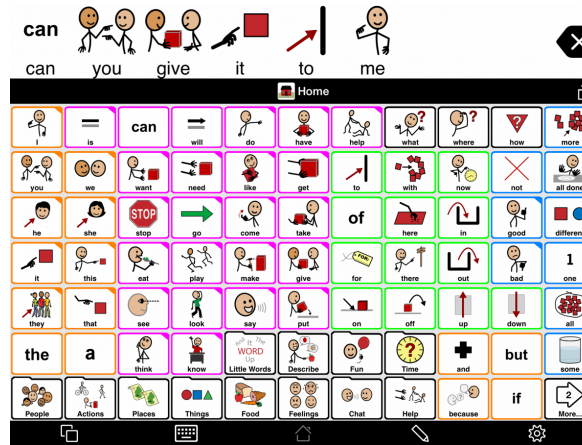
Eerste resultaten Nederlandstalige peuters

Woord	Frequentie	%	Gebruik in drie situaties (n)	Woord	Frequentie	%	Gebruik in drie situaties (n)
1. Ja	1031	9.2	37	12. Dat	165	1.5	14
2. Ik	455	4.0	26	13. De	165	1.5	10
3. Nee	444	3.9	26	14. Mama	150	1.3	2
4. Een	361	3.2	23	15. Hier	135	1.2	11
5. Die	281	2.5	16	16. Zo	132	1.2	4
6. Is	281	2.5	20	17. Nog	125	1.1	6
7. Niet	260	2.3	22	18. Op	125	1.1	7
8. Deze	256	2.3	12	19. Wat	122	1.1	8
9. Dit	240	2.1	9	20. Nou	118	1.0	8
10. En	213	1.9	15	21. Moet	113	1.0	8
11. Ook	199	1.8	12				

Resultaten Nederlandstalige kinderen met Downsyndroom (2-6 jaar) (Deckers et al. 2016)

Kernwoorden	Vertaling in Engels	N
1. Ja	Yes	30
2. Die	This, That	29
3. Nee	No	28
4. Mama	Mama, mom	26
5. Daar	There	24
6. Ik	I	22
7. Zo	So	22
8. Een	A, one	21
9. Klaar	Ready, finished	20
10. Hier	Here	18
11. Papa	Papa, dad	18
12. Niet	Not	17
13. Nog	More	17
14. Op	On, all done	16
15. Deze	This, these	15
16. Kijk(t), kijken	To look	15

Enkele toepassingen kern- en randvocabulaire

Take home message

- Kernvocabulaire is sterk vergelijkbaar over verschillende populaties en lijkt daarmee goed toepasbaar binnen OC en woordenschatselectie
- Van Tatenhove (2010): op TaalActiviteitenKaarten, pictobladen, technische COH zou de verdeling kern : rand ongeveer 4 : 1 moeten zijn.
- Maak kennis met alle mogelijkheden tijdens de workshops en op de informatiemarkt!